

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1011435/17

בבית הדין הרבני האזורי חיפה

לפני כבוד הדיינים:

הרב דניאל אדרי – אב"ד, הרב בן ציון הכהן רבין, הרב אלעד עלי

התובעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד אלכס גרינשטיין)

נגד

הנתבע: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד איתי גור)

הנדון: חלוקת רכוש - משמורת - מזונות - כתובה

פסק דין

התיק הנידון הוא אחד התיקים הסבוכים שעמדו בפני בית הדין.

הצדדים נישאו בשנת 2004 ולהם ארבעה ילדים קטינים, מ' ילידת 2006, א' יליד 2008, ר' יליד 2011, י' יליד 2012.

בתאריך י' בכסלו התשע"ה (2.12.2014) הגישה האישה תביעה לשלום בית ולחילופין גירושין ובקשה לצו הגנה.

בדיון שהתקיים באותו יום סיפרה האישה לבית הדין שבסוכות שנה לפני כן התחיל המשבר ביניהם. הבעל היכה אותה והיא נמנעה מלהגיש תלונה במשטרה אך פנתה לרבנים. יומיים אחרים יום כיפור האחרון היה "הקש ששבר את גב הגמל" כאשר הבעל היכה אותה כלשונה "מכות רצח ודפק לה את הראש בקיר".

לדבריה, האיש אף היכה את הילדה המשותפת. האישה פנתה לאחד מרבני הקהילה שמלווה אותה ומשם פנתה לבית הדין.

לשאלת בית הדין הסבירה האישה שנמנעה מלפנות למשטרה והיא עושה הכל בעצת הרבנים. כמו כן טענה האישה שלא ציינה דברים אלה בתביעה שהגישה היות ולא ידעה איך לנסח זאת.

לדבריה הבעל הסתבך עם חובות כספיים וחייב כסף לאנשים שונים, הגיע צו עיקול מהבנק המשפחה שלה עזרו אבל הוא עדיין חייב כסף. כרגע האיש עזב את הבית ואין לה קשר איתו ועם הוריו, האישה מפחדת ממנו.

האישה קבלה צו הגנה זמני ולצדדים נקבע דיון לתאריך ט"ז בכסלו תשע"ה (8.12.14).

לדיון זה הבעל לא הופיע למרות שהוזמן כדין, בדיון ביקש בא כוח האישה צו הגנה קבוע ומזונות.

לצדדים נקבע דיון נוסף והבעל זומן בצו הבאה על ידי משטרת ישראל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בתאריך ו' בשבט תשע"ה (26.1.2015) התקבל בבית הדין מכתב מהורי הבעל בו הודיעו לבית הדין שהבעל ברח לחו"ל, לדבריהם עקב הרדיפות וההצקות של האישה ובני משפחתה.

בתאריך ח' בשבט תשע"ה (28.1.2015) התקיים דיון נוסף שלא בנוכחות הבעל, בדיון טענו האישה ובא כוחו שהבעל בארץ ואף התקשר מהטלפון הנייד של אחותו לשוכרי הדירה של הצדדים ואיים עליהם שיוציא אותם מהדירה עקב פיגור בתשלום השכירות. בית הדין ערך בירור והתברר שבתאריך י"ב בחשון תשע"ה (5.11.2014) הבעל עזב את הארץ (שוורות 9-10 לפרוטוקול הדיון).

עוד טען בא כוח האישה בדיון שהבעל לא משלם מזונות ואין לאישה ולילדים ממה להתקיים. כמו כן האישה תבעה גירושין.

בכדי לקדם את ההליכים בכל התיקים שעמדו בפני בית הדין, מונה שמאי ובכדי לקדם את מתן הגט זומן אבי הבעל.

בתאריך ו' בניסן תשע"ה (26.3.15) התקיים דיון נוסף אליו זומן אבי הבעל. הנ"ל לא הגיע בגלל מחלה, ביתו (אחות הבעל) הגיעה. לדבריה הבעל בחו"ל בצרפת, אין התנגדות לתת את הגט הבעל מעוניין להתגרש. בא כוח האישה הסכים לקדם את מתן הגט ולדון ברכוש אחר כך (שוורות 26-27 לפרוטוקול).

במכתב ששלח אבי הבעל בתאריך ו' בניסן תשע"ה (26.3.15) בו נתן הסבר להיעדרותו ואי יכולתו להגיע לדיון, הציג אבי הבעל את הצעתו הכלכלית של בנו, שתמציתה לגבי הדירה - גוד או איגוד. לגבי הילדים או שיהיו במשמורת שלו או במשמורת של האם כאשר הצד השני ישלם מזונות בערך של שליש מהדירה.

בהערה כתב שאינו מייצג את בנו ואינו בא כוחו אלא מציין מה שהתרשם ממנו.

בהמשך נוצר נתק בין בית הדין למשפחת האב כאשר האחרונים לא רק שסירבו להגיש עזרה לבית הדין אלא אף פגעו במאמצי בית הדין להביא את כלל הדיונים לסיומם והגדילו לעשות ואף השתלחו בבית הדין בעזות פנים, גם במכתבים וגם בפני בית הדין. ואין כאן המקום לפרט את התנהלותם שאינה נוגעת לנידון שעומד כרגע בפני בית הדין.

בתאריך ג' בסיון תשע"ה (21.5.15) התקיים עוד דיון במעמד האישה ובא כוחה ובה הם דרשו מזונות. לשאלת בית הדין מניין יגבו אותם השיבו שניתן לגבות מהדירה.

בדיון שהתקיים בתאריך ד' באלול תשע"ה (19.8.15) הציג בית הדין מתווה לסיום המחלוקת הכספית (שוורות 116-122 לפרוטוקול) שבסיסו היוון מזונות הילדים והעברתם מראש דרך חלקו של הבעל בדירה.

בהחלטה שהוציא בית הדין באותו יום הצדדים הופנו לניהול משא ומתן כולל במשך 30 יום.

בפועל כאמור הצדדים התגרשו ללא הסכם וללא הבנות מתוך רצון למנוע את עגינותה של האישה שכאמור בעלה ברח לחוץ לארץ וניתק כל מגע ומשפחתו שיתפו עמו פעולה.

בתאריך ח' בשבט תשע"ו (18.1.16) לאחר גירושי הצדדים פתח בא כוח האישה תיק רכוש ותיק כתובה בבית הדין והגיש תביעות כנגד הבעל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תביעת האישה סובבת סביב שני עניינים, דירת הצדדים הרשומה על שם שניהם ותביעת מלא סכום הכתובה עיקר ותוספת המצטרפות לתביעת מזונות הילדים הנמצאים במשמורת מלאה של האישה כאשר האב ניתק כל קשר עמהם.

בתאריך י"ט בכסלו תשע"ז (19.12.16) הוגשה בקשת הבעל על ידי בא כוחו לביטול ההליכים בבית הדין וזאת מפאת חוסר סמכות של בית הדין לדון בענייני הרכוש. בא כוח האישה הגיש תגובה לבקשת הבעל.

למעשה בקשתו הנ"ל של הבעל עלתה לשולחנו של בית הדין הגדול שדן בטענת פסלות הרכב בית הדין לדון בענייניו של הבעל ובהחלטה ארוכה ומנומקת (תיק מספר 1074635/1 על ידי הגר"ש שפירא) בית הדין הגדול החליט בתאריך כ' בטבת תשע"ז (18.1.17) שיש לבית הדין סמכות לדון בתביעות האישה בעניין הרכוש ואין מקום לפסול את הרכב בית הדין הדן בתביעות האישה.

במקביל לאמור, הגיש בא כוח הבעל בתאריך י' בטבת תשע"ז (8.1.17) בקשה לביטול ייצוג, בית הדין דחה את הבקשה עד אשר הבעל ימציא כתובת של עו"ד שייצג אותו וכפי שפרט בית הדין בהחלטתו החשש היה שהבעל מנסה להתחמק מקבלת כתבי בית הדין ולמעשה הדרך היחידה ליצור איתו קשר היא דרך בא כוחו.

בדיון שנערך בתאריך י"ב בטבת תשע"ז (10.1.17) הציג בא כוח האישה את מכלול התביעות, הבעל לא נכח בדיון ובא כוחו שלא שוחרר מייצוג לא הגיב לטענות בא כוח האישה בטענה שהוא מנוע אתית מלעשות זאת.

בית הדין ניסה מספר רב של פעמים ליצור קשר עם הבעל ולקבל את תגובתו לתביעות האישה. כך בדיון שהתקיים בתאריך ב' בניסן תשע"ז (29.3.17) שבו הבעל ובא כוחו לא הופיעו ובית הדין הוציא החלטה וזה לשונה:

לפנים משורת הדין יקבע מועד דיון נוסף לדון בכל התביעות.

בית הדין מודיע חד משמעית כי אם האב או בא כוחו לא יופיעו לדיון יחויבו בהוצאות כבדות ובנוסף ינתן פסק דין על פי החומר שבתיק ללא התראה נוספת.

בית הדין רואה בחומרה רבה את אי הופעתו של בא כוח הבעל על אף שבית הדין דחה את בקשתו להפסקת הייצוג.

בגין אי ההופעה בית הדין מטיל הוצאות על הבעל לטובת האישה בסך 2,000 ש"ח.

לצדדים נקבע מועד נוסף בתאריך ד' בתמוז תשע"ז (28.6.17) וגם אליו הבעל לא הופיע. בא כוחו הצהיר שאין לו מה לומר מעבר לכך שכל החלטות בית הדין הובאו לידיעת הבעל. וזה לשון הפרוטוקול (שורות 22-26):

בא כוח הבעל: לצערי אין לי מה להשיב. אני ביקשתי להשתחרר מייצוג ובית הדין דחה את בקשתי. עמדתי ידועה לבית הדין. העמדה של מרשי גם ידועה כי אינו רוצה בייצוגי ואין לי מה להוסיף ולעזור, אני רק יכול להצהיר כי כל ההחלטות מובאים למרשי לשעבר במקום המצאו. הדבר היחיד שהוא אמר זה שאינו מעוניין בהליך ובי כמייצג, הוא גם אמר שניתן ליצור איתו קשר ישיר או שאני אמשיך להביא לו את דברי בית הדין מעבר לזה אני לא יכול לעזור להליך.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בית הדין הורה לצדדים להגיש סיכומים, לבא כוח האישה, התובעת, ניתנו שלושים יום לשם כך. ולתגובת בא כוח האיש עוד שלושים יום. בתאריך ב' באב תשע"ז (25.7.17) הוגשו סיכומי האישה.

בהחלטה שניתנה בתאריך ד' באב תשע"ז (27.7.17) הורה בית הדין לאיש ובא כוחו להגיש את סיכומיהם. הנ"ל התעלמו מהחלטת בית הדין ובית הדין חזר על החלטה זו בתאריך ט' באלול תשע"ז (31.8.17) ואפשר להם להגיב, תוך אזהרה שבמידה ולא יגיבו בית הדין ישקול מתן פסק דין ללא תגובתם. בפועל עד רגע כתיבת שורות אלו לא הגיש הבעל או בא כוחו כל תגובה ולמעשה הם מתעלמים מהחלטות בית הדין.

השאלה המקדמית העומדת בפני בית הדין היא האם ניתן לתת פסק דין כאשר בעל דין לא נכח בדיונים ולא טען את טענותיו.

השולחן ערוך בחושן משפט דן בעניין דין מעמד צד אחד בשלוש מקומות ובכל אחד מהם מתייחס לשלב שונה בדין:

- א. בסימן י"ז סעיף ה' השולחן ערוך דן בשמיעת טענות הצדדים במעמד צד אחד.
  - ב. בסימן כ"ח סעיף ט"ו השולחן ערוך דן בקבלת עדות במעמד צד אחד.
  - ג. בסימן י"ח סעיף ו' השולחן ערוך דן במתן פסק דין במעמד צד אחד.
- לכל אחד מהמקרים יש התייחסות שונה ונפרט את הדברים.

שמיעת טענות צד אחד בלבד

בשולחן ערוך (חושן משפט הלכות דיינים סימן י"ז סעיף ה') נאמר:

"אסור לדיין לשמוע דברי בעל דין האחד שלא בפני בעל דין חברו".

דברי השולחן ערוך מבוססים על פסק הרמב"ם (הלכות סנהדרין פרק כ"א סעיף ז') וזה לשונו:

"אסור לדיין לשמוע דברי אחד מבעלי דינין קודם שיבא חברו או שלא בפני חברו, ואפילו דבר אחד אסור, שנאמר שמוע בין אחיכם, וכל השומע מאחד עובר בלא תעשה שנאמר לא תשא שמע שוא, ובכלל לאו זה אזהרה למקבל לשון הרע ומספר לשון הרע ומעיד עדות שקר, וכן בעל דין מוזהר שלא ישמיע דבריו לדיין קודם שיבא בעל דין חברו, וגם על זה וכיוצא בו נאמר מדבר שקר תרחק".

ובטעם האיסור עיין ברש"י סנהדרין דף ז ע"ב שהסביר וזה לשונו:

"שמוע בין אחיכם - כשיהיו שניהם יחד שמעו דבריהם, ולא תשמעו דברי זה בלא זה, שמסדר דברי שקר כדברי אמת, לפי שאין מכחישן, ומכיון שלב הדיין נוטה לו לזכות, שוב אין לבו מהפך בזכות השני כל כך".

משמע ששמיעת צד אחד יכולה ליצור שתי בעיות:

א. בעל הדין שמופיע בבית הדין ישקר.

ב. לב הדיין נוטה לזכותו ואינו מהפך בזכותו של הצד השני.

וכעין הפירוש השני כתב הרלב"ג (משלי פרק י"ח פסוק י"ז) בהסבר הפסוק צדיק הראשון בריבו יבוא חברו וחקרו. וכן כתב המהר"ל (נתיבות עולם נתיב הדין פרק ב') ש"שמוע בין אחיכם"

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אינו בגלל חשש משקר אלא גם במקום שמסדר לפניו דברי אמת כיון שמטעים דבריו לדיין ונכנסו בדעתו לזכותו אינו מסלק דעתו מהם, ודייק דבריו מרש"י.

מדברי הרמב"ם עולה לכאורה שהאיסור הוא איסור דאורייתא שכתב וכל השומע מאחד עובר בלא תעשה.

וכן מוכח מדברי הרמב"ם בספר המצות שכתב מצוה מפורשת (לאוין רפ"א): הזהיר השופט שלא לשמוע אחד מבעלי הדין שלא בפני בעל דינו. ועוד שבתחילת הלכות סנהדרין במניין המצוות השייכות להלכות סנהדרין כתב הרמב"ם שמכללן "שלא לישא שמע שוא", הרי ברור שלדעת הרמב"ם היא מצות לא תעשה המפורשת בתורה.

וכן כתב הכסף משנה שם שיש הבדל בין האיסור של בעל הדין להשמיע שהוא אסמכתא לבין האיסור לדיין לשמוע שהוא לימוד גמור. ובשו"ת ראנ"ח (סימן ד') האריך לחפש מקור לכך שהאיסור לשמוע בעל דין אחד שלא בפני חברו הוא דין תורה והוכיח זאת מדברי הרד"ך ומתוס' סנהדרין דף מ"א.

ובכנסת הגדולה (הגהות הטור אות י"ד) הביא את דברי מהריב"ל (ח"ג סימן קצ"ז) ומהרשד"ם (חושן משפט סימן ב') שכתבו שדיין שעבר ושמע דברי האחד שלא בפני חברו מותר לו להיות דיין, וכתב שאפשר שלדבריהם הוי איסור דרבנן ודלא כרד"ך, וטעמו שכתבו הפוסקים שבדאורייתא אין חילוק בין לכתחילה לדיעבד.

ובספר ארעא דרבנן (אות קפ"ג) כתב בפשיטות שמדברי מהריב"ל שסובר שבדיעבד אינו פסול עולה שסובר שהוא איסור דרבנן ולא דאורייתא.

קבלת עדים בפני צד אחד בלבד

בחושן משפט סימן כ"ח סעיף ט"ו פוסק השולחן ערוך וזה לשונו:

"אין מקבלים עדות שלא בפני בעל דין. ואם קבלו, אין דנין על פיו".

דברי השולחן ערוך מבוססים על פסק הרמב"ם (הלכות עדות פרק ג' הלכה י"א) שכתב וזה לשונו:

"גם בדיני ממונות אין מקבלין עדות אלא בפני בעל דין, אם היה בעל דין חולה או שהיו העדים מבקשים לילך למדינת הים ושלחו לבעל דין ולא בא הרי אלו מקבלים עדים שלא בפניו. במה דברים אמורים, בעדות על פה, אבל בשטר מקיימין בית דין את עדיו שלא בפני בעל דין, ואפילו היה עומד וצווח ואומר שטר מזויף הוא עדי שקר הן פסולי עדות הן אין משגיחין בו אלא מקיימין את השטר ואם יש לו ראייה לפסול - יפסול".

אין מקום להאריך בהלכה זו היות ובפועל לא התקבלו עדויות שבעטיין מחוייב הבעל למעט חו"ד כגון חו"ד שמאי שאינן עדות רגילה ומתקבלות בכתב כחו"ד של בעל מקצוע. החו"ד נסרקו כמקובל במסמכי בית הדין ומשכך היו לעיניו של האיש.

פסיקת דין בפני צד אחד

השולחן ערוך חושן סימן י"ח סעיף ו' פוסק וזה לשונו:

"בית דין פוסקים בדיני ממונות שלא בפני בעל דין".

האחרונים הקשו שדבריו אלו סותרים לכאורה את דבריו בסימן י"ג סעיף ו' וזה לשונו:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"אם הוצרכו הדיינים לשאול דבר מבית הדין הגדול, כותבין ושולחין, ובית הדין הגדול מודיעים להם דעתם והם דנין אותם, דליכא למימר שיפסקו בית דין הגדול עליהם את הדין, דהא בעינן שיהיו בעלי הדין עומדים לפני הדיינים".

מדברי השולחן ערוך עולה שבית הדין לא יכולים לפסוק דין כאשר בעלי הדין אינם לפניהם.

בהסבר שיטת השולחן ערוך נחלקו האחרונים.

הסמ"ע (סימן י"ח ס"ק י"ג) הסביר וזה לשונו:

"שלא בפני בעל דין. [...] ונראה פשוט דהיינו דוקא כשכבר טענו שני בעלי דינים לפני הדיינים, אזי קאמר דיכולין לומר הפסק דין לאחד מהן או לכתוב הפסק ולשלחו לכל אחד לביתו, וקאמר דהיינו דוקא בדיני ממונות כדמסיים בטעמא הנ"ל, מה שאין כן בדיני נפשות דלאחר שנתקיים הפסק הוא מעוות שאינו יכול לתקון".

לפי הסמ"ע רק אם שמעו את דברי בעלי הדין ניתן לפסוק בפני צד אחד בלבד או לשלוח את הפסק לבתייהם וגם זה רק בדיני ממונות ולא בדיני נפשות, מה שאין כן אם כלל לא שמעו את דברי בעלי הדין שאז לא יכולים לפסוק שלא בפניהם.

על דברי הסמ"ע חולק הב"ח (סימן י"ג סעיף ח' ד"ה כתב נימוק"י) וזה לשונו:

"וכן פסק בשלחן ערוך כאן (ס"ו) והוא סותר למה שכתב הרשב"א בתשובה סימן אלף קי"ח בדדיני ממונות פוסקים אף שלא בפני בעל דין [...] וכן פסק בשלחן ערוך סימן י"ח סעיף ו' והפוסקים נראים כסותרים זה את זה? ואין לחלק ולומר דהיכא דלא טענו כלל לפני אותו בית דין מודה הרשב"א למה שכתב נמוקי יוסף דאין פוסקים. חדא, דתשובת הרשב"א סובבת על שהתובע נתן זכותו לאחר דאותו אחר לא טען לפני בית דין כלל ואפילו הכי פסק דפוסקים דינו שלא בפניו, ועוד, דהלא לפי הטעם דדוקא בדיני נפשות דגלי לן קרא (שמות כא כט) וגם בעליו יומת בעינן בפניו אבל לא בדיני ממונות אם כן אין לחלק. ואפשר ליישב על פי מה שכתב הרשב"א גופיה לשם אם הוא במקום קרוב שולחים אליו וכו', הרי דלכתחלה בעינן שיהו בעלי דינים עומדים לפני הדיינים, אלא דבמקום רחוק חשבינן ליה כדיעבד וחותרים את דינו בדדיני נפשות דוקא אפילו כדיעבד לא הוי דין אלא בפניו אבל לא בדיני ממונות. והשתא ההיא דנמוקי יוסף איירי בלכתחלה דאפילו בדיני ממונות בעינן שיהו בעלי דינין עומדים לפנייהם אבל כדיעבד חותרים את דינו".

מדברי הב"ח עולה שמחלק בין דיני ממונות לדיני נפשות ובין לכתחילה ובדיעבד. ובדיני נפשות לעולם חייבים ששני בעלי הדין יעמדו בפני בית הדין מה שאין כן בדיני ממונות בהם רק לכתחילה צריכים לעמוד בפני בית הדין ובדיעבד או במקום בו בעל הדין רחוק דהוי כדיעבד ניתן לפסוק שלא בפניהם.

בהמשך דבריו הב"ח מוכיח את דבריו מדברי הגהות מיימוניות פרק כ"א מהלכות סנהדרין אות ב' ומדברי הגמרא (בבא קמא ז:): שאומרת שניתן לדון שור המועד בדיני ממונות שלא בפני בעל השור מה שאין כן דיני נפשות שצריכים שבעל השור יעמוד לפני בית הדין.

כדברי הב"ח כתב בלבוש סימן י"ח סעיף ו'.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ועיין עוד בש"ך סימן י"ג ס"ק ח' שדחה את ראיות הב"ח והסביר כדברי הסמ"ע. והתומים (סימן י"ג סעיף ו') שכתב כב"ח והוכיח את דבריו מדין נשים יקרות ותלמידי חכמים שפסק השולחן ערוך סימן קכ"ד ששולחים להם סופרי דיינים שישמעו את טענותיהם ובית הדין פוסקים על פי זה. ועיין בתפארת יעקב סימן י"ג סעיף ו' שכתב לתרץ את ראיית התומים מדין נשים יקרות ששם איירי בנתבע שאינו רוצה ללכת לבית הדין ובכהאי גוונא לא כופין אותו לבא לבית הדין, ואם אינו ברצונו אין לדון אותו שלא בפניו. ולכן היה קשה מסימן י"ח ועל זה תירץ הסמ"ע שהיות וטענו בפני בית הדין ניתן לפסוק דין שלא בפניהם.

וזה לשון התפארת יעקב:

"עיינן תומים (ס"ק ד'), שהקשה מסימן קכ"ד (סעיף א') בנשים יקרות ותלמידי חכמים דשולחין סופרי הדיינים, ומאי שנא בית דין דלא, ובוזה לא שייך תירוץ הסמ"ע, עיין שם. ולפענ"ד דלא קשה מידי, דהתם היינו שאם הנתבע אינו רוצה לילך לבית דין, רק שולח טענותיו בכתב, אין כופין אותו לילך דוקא לבית דין, כשהוא תלמידי חכמים או נשים יקרות, אבל הוא ברצונו, דאם לא כן יכופו אותו לבוא לבית דין, והוא ביקש זאת מידם שידונו אותו שלא בפניו, אבל כשאינו רוצה פשיטא שאין לדונו שלא בפניו, ולא קשה מידי מהתם, רק מדברי המחבר (סימן י"ח סעיף ו'), ושפיר כתב הסמ"ע לחלק דהתם כבר טענו בפני בית דין, וזה ברור ולא קשה מידי".

בקצות החושן סימן י"ג ס"ק א' הקשה על דברי הסמ"ע מהגמרא בערכין דף כב. שדנה בטעמא דאין נזקקין לנכסי יתומים, חד אמר משום צררי וחד אמר משום שובר, וקשה למה הגמרא לא אמרה ד'קטן בפניו' הווי כ'שלא בפניו'? ועוד קשה מהשולחן ערוך סימן ק"י סעיף א' שפוסק שבתוך זמנו נפרעים מנכסי קטנים ונהי דלא חיישינן לפירעון על כל פנים הווי כ'שלא בפניהם? ולכן הכריע קצות החושן כדברי הב"ח שבפניו בעינן רק לכתחילה אבל בדיעבד אפשר אף שלא בפניו ובמקום שאי אפשר - הוי כדיעבד לעניין זה.

שמיעת בעל דין אחד כהוראת שעה

כפי שראינו לעיל ישנה מחלוקת האם ניתן לפסוק דין כאשר לא שומעים את טענות הנתבע.

באחרונים דנו באפשרות לשמוע צד אחד ולפסוק על פי זה כהוראת שעה.

מהר"ם שיק (חושן משפט סימן ב') דן בבעל דין שלא רוצה לרדת לדין. הרב הביא את דעת הרב אהרון דוד אבדק"ק יארמיט שהדרך העדיפה היא לדון אותו שלא בפניו ולא לכפות אותו על ידי גויים לרדת לדין. מהר"ם שיק עצמו סבר שהדרך העדיפה היא לכוף את בעל הדין לרדת לדין או לדון אותו על ידי גויים ולא לדון על ידי בית דין ללא שמיעת טענותיו.

מהר"ם כתב להסביר שבעלי הדין חייבים לעמוד בפני בית הדין והסביר שמורשה מועיל בגלל שהוא כבעל דבר מדין שלוחו של אדם כמותו. ודייק מדברי השולחן ערוך שבשעת התחלת הדין כאשר בעלי הדין טוענים הם חייבים לעמוד בפני הדיינים ודבר זה נכון בין בדיני ממונות ובין בדיני נפשות ורק בגמר הדין יש מקום לחלק בין דיני ממונות לדיני נפשות. ולפי יסודות אלו תירץ את קושיית התומים מסימן קכ"ד ששם הספרא דדיינא הווי כשלוחם של הנשים יקרות ומהני כאילו הם עמדו בפני בית הדין. ואת קושיית קצות החושן מדין יתומים ששם איירי בגמר דין היות שעדים החתומים על השטר הווי כמי שנחקרה עדותם בבית דין. כל האמור נכון לשיטת הסמ"ע ודעימיה, אבל לשיטת הב"ח ודעימיה שבדיעבד אפילו שלא בפניו

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מהני זה רק לעניין פסק דין לאחר ששמע את טענות בעלי הדין אבל אם לא שמע את טענות בעלי הדין ודאי שאין דיניהם דין כלל.

לאחר שהסיק שאין מקום מעיקר הדין לדון בלי לשמוע את טענות הצדדים, כתב שהרב השואל דן להתיר לדון שלא בפני שני הצדדים מדין הפקר בית דין הפקר. על כך כתב המהר"ם שאין חולק שאם השעה צריכה לכך יכולים בית דין להפקיר, אבל עם זאת לא מצאנו שבית הדין מפקירים נכסיו של סרבן ודנים שלא בפניו, אלא מנדים ומשמטים אותו. אמנם הרב השואל כתב שאם מנדים את הסרבן יש ללמוד מכך שאפשר גם להפקיר את נכסיו אלא שמהר"ם חולק, וכתב שאין ללמוד ובפרט שבמי שאינו עושה מעשה עמך אין איסור הכאה וקללה אבל אסור לאבד את ממנו.

בהמשך דבריו דן מהר"ם האם בית דין של היום יכול להפקיר נכסים. בסיכום דבריו כתב שניתן לדון ללא שמיעת הצדדים מדין הפקר בית דין וזה לא כהוראה לדורות אלא כהוראת שעה על פי ראות עיני בית הדין ומסכם ואומר וזה לשונו:

“מיהו כיון דפר”מ נ”י כתב דאין אפשרות האידנא בשום כפיה אחרת ואם כן כשיזדמן מקרה על כורחך יהא צריך לעשות אז סייג לתורה בהוראת שעה אפילו לדונו שלא בפניו אם לא יהא אפשר בענין אחר כן נראה לי”.

בעניין היכולת של בית הדין לקנוס את הנמנע מלהופיע בפניו עיין עוד בפסק דין של בית הדין הגדול (שניתנה בתיק 1074635/1 על ידי הגר”ש שפירא בתאריך כ”ד בחשוון תשע”ז (25.11.2016) בבקשה לפסלות ההרכב (עמודים 20-22)) שהאריך בעניין הטלת קנס על משפחת האיש שנמנעה מלהגיע לדיונים, ויפים דבריו אלו שם לנידון דידן, ונביא את סיכום ההחלטה בעניין זה (עמוד 21 אות ט”ז):

“וכבר כתבנו במקום אחר שהעולה מכל האמור. שאין ספק שיש בכוח בית דין להפקיר ממון העוברים על דעתם ולא מציינים להם. שאם לא כן, יחלש כח בית הדין. ויש בדבר תקנת הציבור והעמדת הדת על תילה ומיגדר מילתא. ולפיכך יש לעיין בכל מקרה ומקרה לגופו, בתועלת הדבר. ויש לפרסם הדברים למען לא תהא כהנת כפונדקאית, שידעו שאין מקום לוותר על הוראות ופסקי בית הדין, ולא יעשה כל אחד ככל העולה על רוחו. וברור שמשיתפרסם הדבר ותופעה זו של אי הופעה בפני בית הדין תהיה נדירה, שוב לא יהא חובה עלינו לקנוס קנסות ולחייב בהוצאות לאוצר המדינה. אבל כל עוד הדבר פרוץ, באם לא נקפיד לחייב בהוצאות המתעלמים מהחלטות בית הדין, לא מופיעים בפני בית הדין בדיונים שנקבעו, או שלא שומעים בזדון להוראות בית הדין, על זה נאמר “לא תוכל להתעלם”, וכל המעלים עיניו מהתנהגויות אלו הרי הוא חותר תחת מעמדם של בתי הדין. ולדעתי הרי הוא בכלל עושה מלאכת ה’ רמיה ועיין בבא בתרא (כב:) ואכ”מ.

ועוד שנינו בירושלמי (מסכת סוטה פ”ז ה”ד) על הפסוק (דברים כ”ח, כ”ו) “ארוור אשר לא יקיים את דברי התורה הזאת” - וכי יש תורה נופלת? רבי שמעון בן חלפתא אומר זה בית דין של מטה, דאמר רבי יהודה ורב הונא בשם שמואל, על דבר זה קרע יאשיהו (מלכים ב’ כ”ב, י”א) ואמר עלי להקים, ופרש שם הקרבן העדה, (ד”ה ה”ג זה בית דין של מטה) וזה לשונו:

“והכי פירושו, הבית דין של מטה, והן המלך והנשיא והשופטים שבישראל, ידרשו בהקמה זאת, בית המלך והנשיאות, שבידם להקים את התורה ביד המתבטלים”.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

(עיי' ברמב"ן עה"ת דברים פרק כ"ח פסוק כ"ח ד"ה אשר לא יקים שגורס בדברי רבי שמעון בן חלפתא "זה בית דין של מטין").

ולכן אין דיין או הרכב בית דין יכול לפטור עצמו, ועל כגון זה אמרו חז"ל בויקרא רבא (פ"א) לגבי דין ערבות שאין אדם היושב בספינה רשאי לקדוח חור בתאו ולומר את תאי אני נוקב, שהרי הוא מזיק ועתיד להטביע כל הספינה. והכא נמי, דיין שמתעלם מהתנהגויות אלו הרי הוא כקודח חור בספינת בתי הדין המשייטת במים סוערים ואינו יכול לומר בשלי אני עושה, שהרי למעשים של יחידים יש השפעה על דמותם וסמכותם של כל בתי הדין".

תקנות הדיון

בשני מקומות בתקנות הדיון יש התייחסות לשאלת דיון בפני צד אחד.

ההתייחסות הראשונה נמצאת בפרק ו' סעיף נ"ז לתקנות הדיון, וזה לשון התקנה:

"בהמשך כל מהלך המשפט על בעלי הדין להיות נוכחים גם אם יש להם מורשים אלא כן החליט בית הדין שאין צורך בנוכחותם או בנוכחות אחד מהם בכל מהלך המשפט או בחלק ממנו".

ההתייחסות השנייה נמצאת בפרק ט' סעיף ק"א, וזה לשון התקנה:

"הופיע התובע ולא הופיע הנתבע, והוא הוזמן כדין, רשאי בית הדין להחליט על בירור התביעה כולל שמיעת עדויות וראיות שלא בפני הנתבע ולתת פסק דין או לדחות את הישיבה לתאריך אחר".

משתי התקנות ובפרט מהתקנה בפרק ט' עולה באופן ברור שתקנות הדיון מאפשרות לקיים את כל מהלך הדיון כולל מתן פסק דין ללא שמיעת הנתבע, וזאת על פי החלטת בית הדין וכלשון סעיף ק"א "רשאי בית הדין להחליט וכו".

בספר סדר הדין בית הדין הרבני (פרופ' אליאב שוחטמן) פרק שמיני סעיף ג' מתייחס לתקנות המובאות לעיל ועומד על היחס ביניהם לבין עיקר הדין כפי שמובא בפוסקים.

עיי' שם בהערה 50 בה מובא הוויכוח שהיה בזמן ניסוח התקנה הנ"ל ומשמע שמקור התקנה הוא דברי קצות החושן שהובאו לעיל, שם גם הובאה דעת הטוענים שיש לצמצם אותה, דעה שלא התקבלה.

ועיי' שם עוד בהערה 48 שבה הפנה המחבר למספר מקורות מהם עולה שניתן לקיים דיון שלא בפני בעלי הדין, וביניהם קצות החושן שהובא לעיל ועוד, ועיי' שם עוד בהערה 50 בה מובאים תקנות קהל שונות שאפשרו לדון שלא בפני בעל דין כגון תקנות מנטובה.

ראוי להביא את דברי פרופ' שוחטמן בסוף פרק שמיני סעיף ג', דברים שמסכמים את האמור לעיל וזה לשונו:

"תקנה זו גם אם יש בה סטייה מכללי ההלכה הרגילים לפיהם יש לקיים את הדיון בפני בעלי הדין, מכל מקום יש לה תוקף הלכתי גמור והיא מחייבת את המתדיינים, ככל שמדובר בבתי הדין הרבניים בישראל, וכבר מצינו בעבר תקנות שהכשירו מתן פסק דין על סמך טענות התובע בלבד לאחר שהנתבע סרב להופיע בבית הדין".

ועיי' עוד בסדר הדין פרק שמיני סעיף ג' שבמקרה בו זומן הנתבע כדין ולא הופיע, לא יוכל הנתבע לטעון בבית הדין לערעורים שטענות התובע נשמעו בהעדרו. ועיי' שם בהערה 74

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שדבריו אלו על פי פסק דין של ביה"ד הגדול בהרכב בו ישבו הגר"א שפירא אב"ד, הגר"ש דיכובסקי והגר"א הורביץ.

עוד כתב שם שסמכות בית הדין לדון את הנתבע שלא בפניו לאחר שהוזמן כדין ולא הופיע היא סמכות שבחובה, ולאחר שהנתבע הוזמן מספר פעמים ולא בא "היה פועל בית הדין שלא כהלכה אילו היה נמנע ממתן פסק דין ומצפה לשווא לרצונו הטוב של המערער". ובהערה 75 הפנה לפסק דין של בית הדין הגדול בהרכב בו ישבו הגר"ש דיכובסקי הגר"ע בר שלום והגר"א שרמן.

לסיכום ניתן לומר שתקנות הדיון מאפשרות לקיים הליך משפטי מלא שלא בפני הנתבע. המקור לתקנה זו יכול להיות באחד משלושת האפשרויות הבאות: או מעיקר הדין בהסתמך על דברי קצות החושן והב"ח, וכן כתב הגר"ש שפירא בפסק הדין שניתן בעניין הצדדים מתאריך כ"ד בחשון תשע"ז (25.11.16) בתיק מספר 1074635/1 בבקשה לפסלות ההרכב (עמוד 12), או מכוח הפקר בית הפקר וכשיטת מהר"ם שיק ועוד, או מדין תקנות הקהל כפי שמובא בספר סדר הדין וכדלעיל. נחזור ונאמר ששימוש בתקנה זו הינו חריג ותנאי מוקדם לכך הוא שהנתבע זומן כדין.

נידון דידן

צריך לציין שהאמור לקמן מתייחס בעיקר לדיון בחיוב הכתובה ובענייני הרכוש השונים העומדים בין בני זוג. הדיון בעניין המזונות התנהל לפחות בחלקו בפני בא כוחו של הבעל כאשר היה מורשה מטעמו ולפני ביטול הייפוי כח. בא כוח הבעל הכיר את החלטות בית הדין בעניין ושמע את טענות האישה ובא כוחה ויכול היה להגיב להשמיע את טענותיו ולהגיש את בקשותיו בעניין לבית הדין. כמו כן יש להעיר לגבי דיון במזונות כאשר הבעל יצא מהארץ יש התייחסות מיוחדת בשולחן ערוך עיין בשולחן ערוך אבן העזר סימן ע' סעיף ג' לגבי מזונות אישה, וסימן ע"א סעיף ב' לגבי מזונות ילדים ואכמ"ל.

כאמור לעיל בנידון דידן כל הדיונים התנהלו כאשר הבעל לא נכח בהם.

לגבי מורשה מטעמו, בבקשה בתאריך י' בטבת תשע"ז (8.1.17) הודיע בא כוח הבעל שמרשו ביטל את ייפוי הכוח ומשכך הוא ממבקש לשחררו מייצוג. ועם זאת בהחלטה מתאריך י"א בטבת תשע"ז (9.1.17) בית הדין לא אישר את ביטול הייפוי כח עד שהבעל ימנה בא כוח אחר. למעשה בא כוח הבעל הופיע בדיונים שהתקיימו מאז, אבל בפועל לא טען דבר, כך שבענייני הרכוש והכתובה שהדיון הראשון התקיים בתאריך י"ב בטבת תשע"ז (10.1.17) הבעל או מורשה מטעמו לא טען דבר וזאת למרות שנכח בדיונים.

במקרה כזה שייך הדיון, שהובא לעיל, בשאלה האם ניתן לדון ולהוציא פסק דין. וכאמור לפי תקנות הדיון ניתן לדון ולהוציא פסק דין.

בנוסף לכך נראה שבנידון דידן לכל הדעות ניתן לדון ולהוציא פסק דין וזאת מחמת מספר סיבות:

א. לבעל היה בא כוח מטעמו. בא הכוח ייצג את הבעל בפני בית הדין במספר דיונים, ואף קיבל את כתב התביעה הרכושית שהוגש לבית הדין בתאריך ח' בשבט תשע"ו (18.1.16) והגיב אליו בבקשה בתאריך י"ט בכסלו תשע"ז (19.12.16), אמנם תגובתו לא היתה לעצם העניין אלא

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בשאלת הסמכות אבל יכול היה להגיש באותה מידה את תגובתו גם לעצם העניין. ביטול הייצוג נעשה רק לאחר מכן, ובהמשך נתייחס גם לביטול הייצוג.

ב. מדובר בבעל שנמנע מלהגיע לבית הדין ואף ברח מהארץ על מנת שלא לעמוד בדין. התנהלותו של הבעל ובני משפחתו לכל אורך התביעה, שמקצתה הובאה לעיל, היתה התנהלות בריונית שכל מטרתה לפגוע במאמצי בית הדין להוציא דין צדק. אין ספק שכחלק מהתנהלות זו הבעל ביטל את ייצוגו של בא כוחו. נסביר את האמור. בתאריך י"ט בכסלו תשע"ז (19.12.16) לאחר הגשת תביעה בענייני הרכוש וכתובה הגיש בא כוח הבעל בקשה לפסול את בית הדין מלדון בתביעה הרכושית בטענה של חוסר סמכות. בהחלטה שהוציא בית הדין נקבע שבקשתו תידון במועד הדיון ובתאריך ה' בטבת תשע"ז (3.1.17) הגיש בא כוח הבעל בקשה לביטול ייצוג. בבקשה מצוין שהבעל אמור להעמיד לו מורשה אחר שימשיך בייצוגו להמשיך ההליכים לרבות בדיון הקבוע לצדדים בתאריך י"ב בטבת תשע"ז (10.1.17). בדיון הנ"ל חזר בא כוח הבעל על בקשתו להפסיק את ייצוגו בטענה שמבחינה אתית אינו יכול לייצג את האיש והאריך בטענות מטענות שונות כמובא בפרוטוקול הדיון שורות 3-21. כאמור לעיל לבית הדין אין ספק שגם ביטול הייצוג הוא חלק מהתנהלות האיש ובני משפחתו שכל מטרתם לפגוע באישה ולמנוע מבית הדין את האפשרות להוציא דין צדק. סימן לדבר שעד לכתיבת פסק דין זה יותר משנה לאחר שנכתב בבקשה לביטול ייצוג שהבעל ימנה מורשה אחר שייצג אותו הדבר לא נעשה.

ג. הבעל מודע לכל ההליכים המתנהלים בבית הדין, הפרוטוקולים והחלטות בית הדין מובאים לעיונו כפי שבא כוח אמר בדיון בתאריך ד' בתמוז תשע"ז (28.6.17) שורות 22-26 לפרוטוקול וכמובא לעיל. בנוסף לכך וכפי שהובא לעיל בית הדין נתן לבעל מספר הזדמנויות להגיב על החלטות ולמסור סיכומים והבעל נמנע מלעשות זאת. גם זה מוכיח את האמור לעיל שמטרת הבעל לפגוע בהליך המשפטי ועל ידי כך לפגוע באישה וזאת תוך פגיעה כלכלית ונפשית בילדיו שלו שגם עליהם הוא לא חס.

לאור האמור לעיל אין ספק שמתקיימים כאן דבריו של המהר"ם שיק שבמקום צורך יכול בית הדין לדון אף שלא בפני הנתבע. ובפרט לאמור בפסק דין של בית הדין הגדול שהובא לעיל.

צריך לציין שבית הדין הגדול בפסק דין שניתן על ידי הגר"ש שפירא בעניין הצדדים מתאריך כ"ד בחשון תשע"ז (25.11.16) בתיק מספר 1074635/1 בבקשה לפסלות ההרכב (עמוד 12), נתן את דעתו על הדיונים שמתנהלים שלא בפני הבעל וציין שפעולות בית הדין היו על פי תקנה ק"א לתקנות הדיון.

לעצם תביעות האישה בכל הנושאים העומדים בפני בית הדין.

משמורת הילדים

האישה תובעת משמורת מלאה על הילדים והגדלת המזונות גם רטרואקטיבית.

כידוע לבית הדין בפועל הילדים נמצאים אצל האם כאשר הבעל ברח לחו"ל. לדברי האם האב ניתק כל קשר עם הילדים ומאז עזיבתו את הארץ ואף לא התקשר לדרוש בשלומם. לדבריה היא מתפקדת כאם וכאב היא הדואגת לחינוך הילדים כלכלתם וכל צרכיהם הגשמיים והרוחניים.

לאור האמור והיות והאב כרגע בחו"ל ולא נראה שהוא מתכנן להגיע לארץ בית הדין מאשר את בקשת האם להיות המשמורת היחידה של הילדים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ולפיכך הילדים יהיו במשמורתה ובחזקתה של האם ח'.

מזונות

בית הדין נתן מספר החלטות בעניין מזונות הילדים. ההחלטה הראשונה בתאריך ט"ז בכסלו תשע"ה (8.12.14) מחייבת את הבעל במזונות ילדים זמניים בסך 3000 ש"ח ההחלטה השנייה נתנה בתאריך י"ד בסיון תשע"ה (1.6.15) ומחייבת את הבעל במזונות ילדים זמניים בסך של 5000 ש"ח בהחלטה צויין שסכום זה כולל הוצאות מדור ותאריך תוקף ההחלטה מתאריך י"ב בניסן תשע"ה (1.4.15).

נכון להיום הבעל נמנע מלקיים את החלטות בית הדין ולא העביר מזונות ילדים. חובו של הבעל להוצל"פ עומד נכון ליולי 2017 ע"ס של 166,000 ש"ח

אם נחשב את חיוב המזונות העתידיים לפי החלטת בית הדין ע"ס של 1250 ש"ח לילד יצא שמחודש יולי 2017 (תאריך החוב של הבעל להוצל"פ) עד הגיע אחרון הילדים לגיל 18 שהם 501 חודשים, הבעל יצטרך לשלם סך של 626,250 ש"ח

לפי הפירוט הבא:

עבור מ' נשאר שבע שנים וחודשיים – 86 חודש

עבור א' נשאר תשע שנים פחות חודשיים – 106 חודש

עבור ר' נשאר שנים עשר ועוד חודשיים – 146 חודש

עבור י' נשאר שלוש עשרה שנה ועוד חמש חודשים – 163 חודש

סה"כ 501 חודשים

ראוי לציין שילדי הצדדים נזקקים לטיפולים רפואיים רבים כולל טיפולים פסיכולוגיים.

בית הדין משאיר את מזונות הילדים כפי שהם עם זאת היות וסך זה אינו כולל הוצאות בריאות חריגות והוצאות חינוך יש להוסיף גם חצי מהם לחוב הבעל.

האישה הציגה לבית הדין אישורים על הוצאות רפואיות הכוללות טיפולים פסיכולוגיים.

כלל זה חו"ד מהפסיכולוגית ד"ר מירי שרגאי שמסבירה את הצורך של הבת מ' והבן א' בטיפול פסיכולוגי בעקבות מערכת היחסים הקשה בבית ותהליך הגירושין. כמו כן צורפו קבלות על טיפול פסיכולוגי שעברה הבת מ' אצל הפסיכולוגית ד"ר שרגאי בסך של 1,400 ש"ח לחודש וטיפול שעבר הבן א' אצל הפסיכולוג מאיר כהן בסך של 400 ש"ח למפגש.

כמו כן צורפו קבלות על טיפולים נוספים שעברו הילדים וביניהם טיפול רגשי שניתן לילדים ע"י בת שבע נהרי עו"ס יועצת וטיפול שעברה הבת מ' אצל שרה ישורון קלינאית תקשורת. כמו כן טיפול שיניים שעברה הבת מ' בסך של 14,000 ש"ח.

מאחר והוצאות הבריאות אינן נכללות בחיוב המזונות והאיש חייב לשלם מחציתם.

כדי לאפשר לאישה לחיות ולקיים את ילדיה מבחינה כלכלית בית הדין יהוון את חלק הארי מחיוב המזונות והוא ישולם דרך חלקו של הבעל בדירה.

שאר חוב המזונות שנותר מהמזונות העתידיים ישולם בתשלומים חודשיים בסך של 400 ש"ח לחודש עבור כל ילד וזאת מתוך התחשבות במצבו ובהיוון חוב המזונות מול חלקו בדירה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

סכום זה כולל הוצאות מדור וחינוך ולא כולל הוצאות בריאות חריגות. הוצאות אלו ישולמו כנגד הצגת קבלות עבור כל טיפול באופן מפורט.

חוב מזונות העבר בהוצל"פ ימשיך להתנהל שם.

לאור האמור בית הדין מחייב את האב במזונות ילדים בסך 400 ש"ח עבור כל ילד סה"כ ישלם האב 1,600 ש"ח, סך זה כולל הוצאות מדור והוצאות חינוך. בנוסף ישלם חצי מהוצאות בריאות חריגות כנגד הצגת קבלות מתאימות.

רכוש:

לצדדים דירה משותפת ברחוב [...] (גוש [...] חלקה [...] תת חלקה [...]). על הדירה משכנתא לבנק מזרחי טפחות בסך של כ 157,000 ש"ח.

מאז בריחתו של הבעל לחו"ל נושאת האישה בחוב המשכנתא לבדה, ההחזר החודשי עומד על סך של 1095 ש"ח כך שמנובמבר 2014 שילמה האישה סך של כ 35,000 ש"ח עבור המשכנתא.

לבית הדין הועברה חו"ד של השמאי מר איתן שפיצר שקובעת שערך הדירה הוא 950,000 ש"ח.

אמנם האישה שילמה את תשלום המשכנתא בזמן שהבעל לא היה בארץ ותובעת החזר של מחצית תשלום המשכנתא ששילמה, היות ומזונות הילדים כוללים מדור, ובנוסף דירת הצדדים הושכרה והאישה קבלה את כספי השכירות תשלום חלקו של הבעל במשכנתא נכלל בסכום הנ"ל.

בית הדין מבהיר מאחר והאב אינו משלם מזונות ונמצא בחו"ל ואין לו קשר על הילדים, תשלום המזונות יעשה מחלקו בדירה המשותפת.

היות וחלקו של הבעל בדירה לאחר קיזוז המשכנתא הינו 396,500 ש"ח, סכום זה יקוזז מהמזונות העתידיים שעל האב לשלם עבור מזונות הילדים וחלקו בדירה יעבור לאישה.

חובות האישה.

לטענת האישה התנהלותו של הבעל בענייני כספים היתה מופקרת. האישה חייב כסף לגורמים רבים ולאחר בריחתו מהארץ היתה האישה צריכה לשלם חלק מחובותיו בסך כולל של 6,183 ש"ח כמו כן, לדבריה, האישה הבריחה כספים רבים השייכים לבני הזוג והעביר אותם להוריו, זייף חתימות בגמחי"ם ועשה שימוש לא ראוי בהמחאות שניתנו לו לשם תשלום שכר דירה. למעשה רוב טענות האישה לא נתמכו בראיות מספיקות ולכן לא ניתן לחייב בהם את הבעל.

נסיעה לז'נבה לגט.

האישה נאלצה לטוס לז'נבה לשם סידור הגט. האישה טוענת שנסיעה זו נגרמה בעטיו של הבעל שברח לשם וסירב להגיע לארץ לשם מתן גט ומחשש של האישה שאם יסודר גט שליחות יגרם לה נזק ויתכן והבעל יבטל או יעשה כל פעולה אפשרית להוציא לעז על הגט

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

העדיפה האישה לנסוע למקום מושבו של הבעל, עלות כוללת של הטיסה והוצאות נלוות עומדת על סך של 9560 ש"ח והיא תובעת החזר הוצאות אלו במלואם.

בית הדין כבר דחה תביעה זו. עיין בפרוטוקול הדיון האחרון מתאריך ד' בתמוז תשע"ז (28.6.17) שורה 16. האישה נסעה לחו"ל מחשש שמא יצא לעז על הגט, לדעת בית הדין הנסיעה לא היתה מוכרחת וניתן היה לסדר גט שליחות כמקובל במקרים מעין אלו. משכך הבעל לא צריך לשאת בהוצאות הנסיעה.

כתובה

האישה טוענת שהיא זכאית לכתובתה במלואה.

לבית הדין הוכח שמדובר בבעל שנהג באלימות קשה כלפי האישה והילדים, אלימות שעליה דיווחה האישה לרבנים שליוו את המשפחה ולדבריה הם אלו שהורו לה לפתוח בהליכי גירושין.

האישה הציגה לבית הדין חו"ד של ד"ר הופנג שהוגשה בתאריך כ"ח באדר תשע"ז (26.3.17) (תיק כתובה)

ד"ר הופנג טיפל בבני הזוג ממרץ 2009 על מנת לעזור להם בבעיות של שלום בית ונפגש עמם לסדרה של למעלה מ-30 פגישות עד פברואר 2012. התרשמותו של המטפל היא שהבעל סובל מבעיות כפייתיות ללא תובנה שמאוד פוגמות בתפקודו, בעוד שהתרשם שאין לאישה בעיות נפשיות אלא התנהגות תגובתית להתנהגות הבעל. עוד מסר המטפל שהאישה התלוננה בפניו על ניהול כספים בצורה לא ישרה של הבעל ואף על אלימות של הבעל כלפיה. על תלונות האישה בדבר אלימות העביר הרופא המטפל דיווח לפקיד הסעד בו נכתב שיש חשש סביר של אלימות פיזית מצד הבעל כלפי ילדיו הקטינים. דיווחים אלו עברו בשני הזדמנויות שונות ב-16.10.15 וב-22.7.10 כאשר בדו"ח הזה צויין שיש מחלוקת בין ההורים לגבי הפרטים.

לדברי האישה הבעל הכריח אותה לקיים עמו יחסי אישות בעודה נידה למרות שמדובר בבני זוג חרדים שאמורים להקפיד על קלה כבחמורה. כאמור לעיל מדובר בבעל בעל בעיות נפשיות שטופל על ידי הפסיכולוג ד"ר הופנונג שאף הציע לו ליטול כדורים לטיפול בכפייתיות. הבעל כמתואר לעיל מעל באמונם של הסוכבים אותו, לזה כספים רבים למטרות לא ברורות, הבריח כספים של בני זוג כולל כספים שהאישה הרוויחה בעבודתה והעבירם להוריו, והשאיר את האישה והילדים במצב של קושי בקיום היום יומי.

למרות האמור האישה היתה מוכנה לנסות שלום בית ואף בתביעה הראשונה פתחה תיק של שלום בית אך כאשר חשה שהגיעו מים עד נפש והבעל לא רק שלא ניסה לשנות את דרכיו אלא הקצין יותר בהתנהגותו, עד כדי כך שברח מהארץ, והשאיר את האישה עגונה וללא כסף לקיומה וקיום ילדיה כאשר מדובר על הצרכים היום יומיים, עמדה על תביעתה להתגרש.

בית הדין עצמו ראה את התנהגותו של הבעל במהלך ההליך המשפטי, התנהגות שחלקה הובאה לעיל ויכול להניח שיש יותר מרגלים לדבר לטענות האישה בדבר התנהגותו בד' אמותיו בביתו כלפיה וכלפי ילדיה.

אמנם האישה היא זו שתבעה גירושין, ועיין פסקי דין רבים שדנו בחיוב כתובה כאשר האישה תובעת גירושין מסיבות מוצדקות ובכלל זה פסק דין של הרכב זה ואכמ"ל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לפיכך למרות שהאישה היא זו שתבעה גירושין בית הדין מחייב את הבעל במלא סכום הכתובה עיקר ותוספת.

עיקר הכתובה מאתיים זוז ותוספת מאתיים זקוקים.

בקצרה נביא את הדיון בשיעור כתובה.

לגבי עיקר כתובה בשולחן ערוך אבן העזר סימן ס"ו סעיף ו' כתב שיעור כתובה לבתולה מאתיים זוז שהם 37.5 דרהם כסף, שיעור הדרהם הוא 3.2 גרם נמצא דמאתיים זוז הם 120 גרם כסף.

הרמ"א שם כתב ומשערים בזווי דאורייתא שהם פי שמונה אם כן נמצא להרמ"א שיעור 200 זוז הוא 960 גרם כסף.

ביחס לתוספת הכתובה שהיא בשיעור 200 זקוקים ישנה מחלוקת בין הפוסקים. לדעת הנחלת שבעה סימן י"ב בשם הב"ח כדרישה מאתיים זקוקים שוים ל- 2,784 גרם כסף.

ואם נוסיף לזה את שיעור הכתובה - 200 זוז שהם 960 ג' הרי יגיע הסכום ל- 3,744 גרם כסף.

החזו"א חולק על דברי הנחלת שבעה. החזו"א מסתמך על הגר"א ביו"ד סימן ש"ה וקבע כי הזקוק משקלו 288 ג'. נמצא שלפי דבריו 200 זקוקים שוים - 57,600 ג'. ובתוספת של עיקר כתובה השיעור הוא 58,560 גרם.

בפד"ר כרך י"א עמ' 362 לדעת הרוב (הגרע"י זצ"ל והגר"י קאפח זצ"ל) כיון שישנה מחלוקת הפוסקים בדבר, הרי שיד בעל השטר על התחוננה. ויש לחשב את ה- 200 זקוקים לפי דעת נחלת שבעה, ועל פי זה יצא שחויב של 200 זוז + 200 זקוקים הוא 3,744 גרם כסף.

גרם כסף נכון ליום כתיבת פסק הדין שווה לסך של 1.9 ש"ח נמצא ששווי הכתובה עיקר ותוספת הוא 7113 ש"ח.

אמנם עיין תיק 1020835/1 בית הדין טבריה בראשות האב"ד הרב אוריאל לביא שכתב בנידון זה, בכתובה של האישה שנקוב סך מאתיים זוז ומאתיים זקוקים, כתב "אנו רגילים לפסוק כי מאתיים זקוקים הם בערך השווה לארבעים ק"ג כסף צרוף, וכפי שכבר פסקנו בכמה פסקי דין בעבר, וכיום משקל 40 ק"ג כסף צרוף עומד על ערך השווה לסך 80,000 ש"ח".

אבל במקרה דידן ולאור נסיבות תיק זה אין בית הדין פוסק כן.

מסקנות

א. הילדים יהיו במשמרתה ובחזקתה של האישה.

ב. על הבעל להעביר סך כולל של 626,250 ש"ח עבור מזונות העתיד של הילדים כמובא בפסק הדין לעיל.

ג. הבעל חייב להעביר לאישה לאלתר סכום של מחציות הרפואיות והטיפולים הרגשיים בהתאם לאמור לעיל בסך של 8,342 ש"ח.

ד. בנוסף על האמור בסעיף ג, חייב הבעל לשלם עבור כתובה סך של 7113 ש"ח.

ה. ערך הדירה אחר הפחתת המשכנתא 793,000 ש"ח חלקו של הבעל 396,500 ש"ח. התשלומים שעל הבעל להעביר לאלתר ירדו מחלקו בדירה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ו. הדירה עצמה תעבור לאישה כהיוון לתשלום המזונות העתידיים וזאת כדי לאפשר לאישה לקיים את ילדיה מבחינה כלכלית.

ז. שאר הסכום שנותר מהמזונות העתידיים לאחר ההיוון, ישלם הבעל בתשלומים חודשיים בסך 400 ש"ח עבור כל ילד, סך זה כולל הוצאות מדור והוצאות חינוך. בנוסף ישלם חצי מהוצאות בריאות חריגות כנגד הצגת קבלות מתאימות.

ח. חוב הבעל הרשום בהוצאה לפועל יישאר על כנו.

ט. על בא כוח האישה להגיש פסיקתא לבית הדין לרישום הדירה על שם האישה בלבד ללא צורך בחתימת הבעל.

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום ב' בניסן התשע"ח (18/03/2018).

הרב אלעד עלי

הרב בן ציון הכהן רבין

הרב דניאל אדרי – אב"ד